

ЛИЦЕ ЗА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ У ПРАВНОМ СИСТЕМУ СРБИЈЕ

Сажетак

Реформа законодавства у области заштите података о личности у Републици Србији донела је са собом и нове правне институције. Један од нових института јесте функција лица за заштиту података о личности, која у зависности од субјеката и ситуација у којима се примењује може представљати могућност или обавезу. Имајући у виду да овај институт није постојао у ранијој регулативи, као ни пракси у Републици Србији, овај рад испитује статус, улогу, овлашћења, задатке и друге елементе од значаја за обављање функције лице за заштиту података о личности. Иако је превасходно усмерен на правни систем Републике Србије, аргументација у раду се заснива на ставовима релеватних тела у области заштите података о личности на нивоу Европске уније и њених прописа, по узору на које је изграђена и домаћа регулатива. На одговарајућим местима, аутор је указао на могуће начине примене некада недовољно јасних одредби, као и примере из стране судске и управне праксе. Поред теоријске обраде, аутор је тежио да кроз рад помогне у практичној примени одредаба у вези са лицем за заштиту података о личности, који може представљати значајно средство у остваривању законитости обраде и заштите приватности лица чији се подаци обрађују.

Кључне речи: приватност, право на заштиту података о личности, подаци о личности, лице за заштиту података.

1. Уводне напомене

Стварање новог система правне заштите података о личности у Републици Србији донело је са собом низ нових правних института у овој области. Један од најзначајнијих института и новина којима се пружа додатна заштита подацима о личности, али и законитости обављања послова организација јавног и приватног сектора јесте лице за заштиту података о личности. Овај институт није постојао у претходном Закону о заштити података о личности.² Можемо слободно закључити

¹ Аутор је научни сарадник на Институту за упоредно право у Београду, stefan.andonovic91@gmail.com.

² Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 97/2008, 104/2009, 68/2012 и 107/2012.

да је овај институт уведен у домаће право као пример добре праксе европског законодавства и европске праксе.³

Новим Законом о заштити података о личности,⁴ уведена је могућност за руковооце и обрађиваче да именују тзв. „лице за заштиту података о личности“. Ова могућност у одређеним ситуацијама прераста у обавезу, о чему ће нешто више речи бити у каснијем делу излагања. Уопште узев, лице за заштиту података о личности помаже у раду организације или лицу код кога је именовано, у вези са ефикасном и правилном применом општих правних норми које се односе на заштиту података о личности. Ово лице има превасходно консултативну, едукациону и усмеравајућу функцију, па његово именовање не ослобађа одговорности руковооца за обраду података о личности.

Као лице за заштиту података може бити одређено искључиво физичко лице, што значи да правна лица не могу бити одређена за обављање ове функције. Занимљиво питање које се јавља је да ли страном физичко лице може да буде одређено као лице за заштиту података о личности. Како нема прецизнијих законских норми у вези са конкретним питањем, сматрамо да је могуће одредити и страном физичко лице као лице за заштиту података о личности на територији Републике Србије, под условом да су испњене одредбе Закона о запошљавању странаца.⁵ Могућност имплементације овог института зависи од природе послова којима се организације баве, њихове структуре и величине, података о личности које прикупљају и обрађују и других аспеката пословања.

2. Обавеза именовања лица за заштиту података о личности

Иако је именовање лица за заштиту података о личности примарно предвиђена као могућност, у одређеним случајевима именовање овог лица представља законску обавезу. Прво, органи јавне власти⁶ имају обавезу именовања лица за заштиту података о личности.⁷ Под органима власти треба подразумевати све државне органе, органе територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, али и јавна предузећа, установе и друге јавне службе, затим организације и друга правна или физичка лица која врше јавна овлашћења.⁸ Дакле, под органима власти подразумевају се не само органи државне управе, већ и они органи који представљају део тзв. недржавне (јавне) управе, којима управни послови не представљају основну делатност,

³ За више о лицу за заштиту података о личности у Европској Унији вид. Paul Lambert, *Understanding the New European Protection Rules*, Taylor & Francis group 2018, стр. 457-467.

⁴ Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 87/2018.

⁵ Закон о запошљавању странаца, „Сл. гласник РС“, бр. 128/2014, 113/2017, 50/2018, 31/2019.

⁶ О примени прописа о заштити података о личности у односу на органе управе вид. Стефан Андоновић, *Заштита података у електронској јавној управи у Републици Србији – правни аспекти*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2019.

⁷ За више о обавези именовања у органима управе вид. Стефан Андоновић, „Обавеза именовања лица за заштиту података у органима управе“, *Савремена управа*, бр. 4-5/2019, Београд 2019, стр. 48-54.

⁸ Чл. 4, ст. 1, тач. 25, Закона о заштити података о личности.

али те послове обављају на основу одговарајућих јавних овлашћења.⁹

Иако се могу одредити као органи власти, за судове не важи обавеза именовања лица за заштиту података о личности, али само у оним ситуацијама који се односе на обраду података у циљу обављања послова из судске надлежности. Логиком ствари, сматрамо да се обавеза именовања лица за заштиту података ипак односи на судове у погледу њихових административних послова и задатака, оних који се тичу рада судске управе, који нису у непосредној вези са судијском функцијом, већ су превасходно административног карактера.

Поред обавезе за органе управе, постоје још две групе случајева у којима се јавља обавеза именовања лица за заштиту података. Ови случајеви предвиђени су имајући у виду основне делатности руковоаца и обрађивача.

Прво, када се основне делатности руковоаца или обрађивача тичу обрада података о личности које по својој природи, обиму и сврси због које се примењују, захтевају редован и систематски надзор великог броја лица на које се подаци односе. Иако редован и системски надзор великог броја лица представљају правни стандард који је уведен новим Законом о заштити података о личности, прецизније одређење тих појмова закон не садржи. У недостатку управне праксе по овом питању, целисходно је консултовати европске прописе у овој области,¹⁰ пре свега Општу уредбу о заштити података ЕУ (ГДПР),¹¹ као основни пропис у овој области, по чијем узору су створане домаће одредбе.

Овај пропис садржи истоветну одредбу у вези са редовним и систематским надзором, али не садржи детаљније образложење за тумачење и примену. Ипак, помоћ је пружила Радна група члана 29, која је у Смерницама о лицима за заштиту података,¹² заузела становиште да под појмом „редовности“ у контексту надзора треба подразумевати онај надзор који је траје континуирано или се јавља у интервалима током одређеног периода или који се понавља у одређеним временским размацама. Са друге стране, под термином „системског надзора“ треба прихватити онај надзор који је унапред постављен, организован и установљен према одређеној методологији, при чему се кроз њега остварује план за прикупљање података о личности, а остварује се као део шире (радне или пословне) стратегије.

Као пример активности који представљају редован и систематски надзор, Радна група члана 29 подразумева „управљање телекомуникационим мрежама, пружање телекомуникационих услуга, преусмеравање електронске поште (мејлова),

⁹ Вид. Стеван Лилић, *Управно право и Управно процесно право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2013, стр. 166.

¹⁰ За више о заштити података о личности у оквирима ЕУ вид. Sanja Prlja, „Pravo na zaštitu ličnih podataka u EU“, *Strani pravni život* 2018/1, Београд 2018, стр. 89-97

¹¹ Општа уредба о заштити података ЕУ - Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council on the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of such Data, and Repealing Directive 95&46EC (General Data Protection Regulation), од 27. 04 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2016:119:FULL>, 12. децембар 2018

¹² Радна група члана 29, *Смернице о лицима за заштиту података*, 16/ЕН, WP 243 rev. 01 од 13.12.2016. год. Текст Смерница на енглеском језику доступан је на: file:///C:/Users/Win/Downloads/wp243_rev01_enpdf.pdf, 03.06.2020. год.

маркетиншке активности које се заснивају на подацима о личности, профилисање и бодовање у сврху процене ризика (нпр. за сврхе кредитног бодовања, утврђивање премије осигурања, спречавање превара, откривања прања новца), праћење локације путем мобилних апликација, програми лојалности; бихејвиорално оглашавање, праћење података о кондицији и здрављу грађана преко мобилних уређаја; телевизије затвореног круга, повезани уређаји, нпр. паметна бројила, паметни аутомобили, кућна аутоматизација итд.¹³

Друга ситуација у којој постоји обавеза именовања лица за заштиту података јавља се онда када се основне активности руковооца или обрађивача тичу обраде посебних врста података о личности, као и података о личности које се односе на кривичне пресуде и кажњива дела, али у великом обиму.¹⁴ Посебне врсте података о личности тичу се података о расном или етничком пореклу, политичком мишљењу, верском или филозофском уверењу или чланству у синдикату, генетских података, биометријских података, података о здравственом стању или сексуалном животу и оријентацији.¹⁵

Уколико руковалац или обрађивач који имају својство правног лица, не одреде лице за заштиту података о личности, при чему су имали такву обавезу, могу се казнити новчаном казном у износу од 50.000 до 2.000.000 динара, будући да на тај начин чине прекршај. Са друге стране, уколико исти руковооци не објаве контакт податке лица за заштиту података и не доставе их Поверенику, могу бити кажњени у износу од 100.000 динара. У ситуацији да руковалац и обрађивач обављају своје делатности у форми предузетника, запрећена новчана казна креће се у износу од 20.000 до 500.000 динара, а када је реч о физичким лицима, односно одговорним лицима у правном лицу, државном органу, органу територијалне аутономије и јединици локалне самоуправе или представништву распон могуће казне износи од 5.000 до 150.000 динара.¹⁶

3. „Заједничко“ лице за заштиту података о личности

У циљу остваривања ефикасности и квалитета рада, више руковалаца и обрађивача може одредити једно (заједничко) лице за заштиту података о личности. Једини услов за именовање заједничког лица јесте његова доступност свим члановима групе субјеката који га именују. Приликом именовања заједничког лица за заштиту података, организације треба да узму у обзир организациону структуру и величину свих органа групе.¹⁷ То значи да ће кадровски мање организације моћи да именују заједничко лице за заштиту података, док организације са већим бројем запослених, као и оне са мањим бројем запослених, али већом количином података које обрађују,

¹³ Радна група члана 29, *Смернице о лицима за заштиту података*, стр. 9.

¹⁴ Чл. 56, ст. 2, Закона о заштити података о личности.

¹⁵ Вид. чл. 18, Закона о заштити података о личности.

¹⁶ Вид. чл. 95, Закона о заштити података о личности.

¹⁷ Чл. 56, ст. 6, Закона о заштити података о личности.

морају имати засебно лице задужено за заштиту података о личности. Организациона структура и величина органа представљају правне стандарде који треба тумачити у складу са чињеницама сваког појединачног случаја.

Такође, Законом о заштити података о личности је остављена је могућност да се и посебним прописима, прецизније законима, предвиди обавеза појединих органа или организација да одреде лице за заштиту података о личности. У тренутку израде овог истраживања у домаћем правном систему није пронађен посебан закон који садржи такву обавезу.

4. Статус лица за заштиту података о личности

Приликом одређивања лица за заштиту података о личности, руковалац и обрађивач треба да обрате пажњу на личне, професионалне и стручне квалификације лица које ће обављати ову специфичну улогу.¹⁸ Именовано лице за заштиту података мора поседовати посебно стручно знање, али и искуство у области заштите података, које се односи на правне, техничке и информационе елементе.

У вези са појмом „стручности“ скрећемо пажњу на став Радне групе 29 која наводи да „стручно знање није строго одређено, али да мора бити сразмерно осетљивости, комплексности и количини података који се обрађују, односно ако се обрађује већа количина осетљивих података о личности, онда се подразумева да лице задужено за заштиту личних података мора имати већи ниво стручног знања“.¹⁹ Дакле, под стручношћу се подразумева поседовање конкретних правних и организационих знања у домену националних и европских прописа, као и стручне, управне и судске праксе која се односи на заштиту података о личности.

Правни основ по којем лице за заштиту података о личности обавља своје активност јесте уговор или одлука руководећег лица у оквиру организације. Уговор са овим лицем, по својој природи, може бити уговор о раду, уговор о делу или уговор о обављању привремених и повремених послова.²⁰ Руковаоцима и обрађивачима је остављена слобода да сами пронађу најадекватнији облик сарадње са лицем за заштиту података. Одлуком руководећег лица прецизира се које лице се одређује за функцију, које активности ће оно обављати, позиција лица, средства која му се стављају на располагању, итд.

Када је реч о правним лицима и органима јавне власти, лице за заштиту података може бити неко од запослених у оквиру организације. Такође, за ову улогу може бити ангажовано и лице изван организационе структуре. Имајући у виду да Закон о заштити података о личности наводи да ово лице може бити запослено код

¹⁸ Danilo Krivokapić, Jelena Adamović, Dunja Tasić, Andrej Petrovski, Petar Kalezić, Đorđe Krivokapić, *Vodič kroz Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i GDPR – tumačenje novog pravnog okvira*, Misija OEBS i SHARE fondacija, Beograd 2019, стр. 58

¹⁹ Радна група члана 29, *Смернице о лицима за заштиту података*, стр. 11.

²⁰ Andrej Diligenski, Dragan Prlja, Dražen Cerović, *Pravo zaštite podataka – GDPR*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2018, стр. 197.

руковаоца или обрађивача или може обављати послове на основу уговора,²¹ сматрамо да је од великог значаја за рад ово лица да ужива накнаду за обављање функције.

Наиме, уговор са лицем за заштиту података мора бити двострано теретан, што подразумева и накнаду за рад која се разликује у зависности од форме уговора. Чак и уколико је лице за заштиту података запослено код руковаоца или обрађивача, оно именованем на ту функцију добија нове радне задатке и обавезе, па самим тим стиче право и на повећање зараде или других прихода од њеног обављања. Неисплаћивањем одговарајуће накнаде дестимулише се обављање значајне улоге па на тај начин може доћи и до непоштовања разлога због којих је она уведена у домаћи правни систем.

Када одреде лице задужено за заштиту података, руковалац и обрађивач имају дужност да учине контакт податке и име лица јавно доступним. Начин извршења ове законске обавезе није прописан, али сматрамо да се таква обавеза извршава објављивањем на интернет страници организације, као и на огласној табли, уколико је поседују, што ће омогућити сва заинтересована лица да се упознају са идентитетом лица за заштиту података о личности, будући да се овом лицу могу обратити у вези са свим питањима која се тичу њихових података о личности.

Поменуте податке руковалац и обрађивач достављају и Поверенику. Податке о лицу за заштиту података руковалац, односно обрађивач могу доставити у писаном облику, непосредно, путем поште или на посебну електронску адресу Повереника која се односи на ову врсту обавештења.²² Обавештавањем Повереника стварају се предуслови за формирање евиденције коју води Повереник о лицима за заштиту података. У ту сврху Повереник је донео Правилник о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности, којом се уводи јединствена електронска евиденција о лицима за заштиту података и утврђује начин њеног вођења. У овој бази воде се подаци о имену и презимену лица за заштиту података, подацима за контакт са тим лицем и подацима о именима и контактима руковаоца и обрађивача података. Под контакт подацима подразумева се електронска адреса и физичка адреса, евентуално уз број пословног мобилног телефона. Контакт подацима се остварује принцип транспарентности, чиме се заинтересовани грађани и удружења могу лакше обратити лицу за заштиту података.

5. Послови лица за заштиту података о личности

Послови лица за заштиту података састоје се од неколико законом, али и подзаконским актима или уговорима, предвиђених обавеза за извршиоца.²³ Можемо одредити четири основне обавезе које су у надлежности лица за заштиту података о личности. Истичемо да је реч о „најмањим обавезама“, што значи да

²¹ Чл. 66, ст. 9, Закона о заштити података о личности.

²² Чл. 4, Правилника о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 40/2019.

²³ Danilo Krivokapić et. al., *Vodič kroz Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i GDPR – tumačenje novog pravnog okvira*, Misija OEBS i SHARE fondacija, Beograd, 2019, стр. 58.

је остављена могућност руковоацима, односно обрађивачима да додатно уреде и допуне списак послова и обавеза овог лица, што се може учинити интерним актима организације, подзаконским актима органа власти (правилником) или уговором којим се конкретизују послови и задужења овог лица.

Иако је у пракси чест случај да лице за заштиту података о личности обавља и друге послове, због ефикасности и квалитета рада сматрамо да би ово лице требало да обавља само послове у вези са овом функцијом, као и друге послове у вези са заштитом података, будући да је ова област сама по себи доста компликована и широка. Закон о заштити података о личности ипак наводи да ово лице може да обавља друге послове, при чему су руковалац или обрађивач дужни да обезбеде да извршавање других послова и обавеза не доведе лице за заштиту података о личности у сукоб интереса.²⁴

Када је реч о „најмањим законским обавезама“ лица за заштиту података, на првом месту истичемо обавезу информисања и давања мишљења руковоацу, обрађивачу и свим запосленима о њиховим законским обавезама у вези подацима о личности и њиховом заштитом. То значи да лице за заштиту података о личности мора да упозна све запослене који обављају послове прикупљања и обраде података грађана, о значају и посебностима таквих обрада, као и о обавезама које они имају приликом доласка у контакт са таквим подацима.

Лице за заштиту података треба да указује на обавезност прибављања сагласности и пружања обавештења лица на које се подаци односе, на права грађана, обавезе достављања информација Поверенику и томе слично. Такође, лице задужено за заштиту података има обавезу давања мишљења о законитости конкретних обрада и давања смерница за усклађивање са законским обавезама.

Праћење примене законских норми и других прописа, као и управне и судске праксе, у вези са обрадом и заштитом података представљану другу основну обавезу лица за заштиту података о личности. У вези са поменутом обавезом је и дужност овог лица да се стара о развоју свести запослених о улози и значају података о личности. Уз то, ово лице треба да помаже запосленима у едукативном и професионалном усавршавању у овим областима. То се чини саветима и препорукама у вези са литературом и новом праксом у вези са заштитом података.

Трећа основна обавеза јавља се у ситуацијама када постоји већи степен вероватноће да поједина обрада може довести до појачаног ризика по права, интересе и слободе физичких лица, а посебно уколико се подаци обрађују помоћу нових информационо-комуникационих технологија. Тада, лице задужено за заштиту података има обавезу давања мишљења о процени утицаја обраде на заштиту података о личности.

Процена утицаја обраде мора се извршити у случају систематске и аутоматизоване обраде података о личности која укључује и профилисање, у случају доношења одлуке од значаја за лице чији се подаци обрађују, обраде посебних категорија података о личности у великом обиму, где спадају и подаци о кривичним пресудама и кривичним делима, као и систематског надзора над јавно доступним

²⁴ Чл. 57, ст. 8, Закона о заштити података о личности.

површинама у великој мери.²⁵ Поред давања мишљења о процени утицаја обраде на заштиту података, лице за заштиту података има и дужност праћења поступања по таквој процени. Ову обавезу лице задужено за заштиту података обавља искључиво по захтеву руковооца или обрађивача.

Четврта законска дужност односи се на сарадњу са Повереником. Лице за заштиту података сарађује са Повереником тако што се саветује са његовом службом у вези са питањима од значаја за заштиту података. Ова обавеза је посебно значајна код обавештавања и захтева за претходно мишљење Поверенику у вези са обрадама које стварају висок степен ризика по права и слободе лица чији се подаци обрађују. Дакле, можемо рећи да лице за заштиту података представља и референтну контакт особу у односима између руковооца, обрађивача и Повереника.

6. Неопходни услови за обављање улоге лица за заштиту података

Један од основних предуслова за адекватно обављање послова лица задуженог за заштиту података јесте да буде упознато са свим обрадама, елементима обраде и подацима које организација обрађује.²⁶ Упознавање и омогућавање приступа обезбеђују руковалац и обрађивач. Они имају дужност да упознају лице са свим пословима и поступцима прикупљања и обраде података који се врше у оквиру организације. Они су дужни да то учине благовремено, убрзо након ступања лица на своју функцију.

Основни услови за обављање ове улоге тичу се обезбеђивања неопходних средстава за рад, како материјалних, тако и организационих, као и на омогућавање приступа базама података и подацима о личности, односно документацији у којој се они налазе.

Даље, неопходно је креирати стабилну и независну позицију овог лица у оквирима унутрашње структуре. Лице задужено за заштиту података мора имати самосталан статус који му омогућава вршење послова из његове надлежности. Самосталан статус подразумева независно обављање послова, самосталну контролу поступака и радњи запослених у вези са подацима и поступање по стручном знању и уверењу, односно у складу са правилима струке. У корелацији са самосталношћу лица за заштиту података о личности стоји и обавеза руковооца и обрађивача да не смеју дисциплински кажњавати ово лице или раскинути са њим сарадњу искључиво због извршења његових законских обавеза.

Лице за заштиту података о личности треба да има само једно непосредно надређено лице - руководиоца целокупне организације (директора) или руководиоца одређеног сектора у оквиру организације (примера ради, извршни директор или шефа одељења за људске ресурсе). Ради адекватног и квалитетног испуњавања обавеза лица задуженог за заштиту података, руковалац, односно обрађивач треба да му омогуће „учествовање на састанцима вишег и средњег менаџмента, присутност

²⁵ Вид, чл. 54, ст. 4, Закона о заштити података о личности

²⁶ Упор. Andrej Diligenski, Dragan Prlja, Dražen Cerović, *Pravo zaštite podataka – GDPR*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2018, стр. 198.

код доношења одлука које се односе на заштиту података, консултовање у случају повреде података о личности унутар организације, итд.²⁷

За положај лица задуженог за заштиту података важно је и да не дође у сукоб интереса са лицем, односно организацијом код које ради, као и са пословима које обавља. Забрана сукоба интереса усмерена је на то да се очува интегритет функције. У упоредном праву, налазимо одлуку баварског органа за заштиту података који је санкционисао компанију која је одредила менаџера информационих технологија као лице за заштиту података, што је резултирало сукобом интереса. Наиме, баварски орган је стао на становиште да менаџер информационих технологија не може да делује као интерно лице за заштиту података, будући да таква позиција захтева да надгледа самог себе, што суштински представља негирање независности ове функције. Баварски орган за заштиту података је прво тражио од компаније да одреди друго лице на ову функцију, а тек након што је компанија то одбила, изречена је санкција.²⁸

Са друге стране, интегритет функције треба очувати и у погледу професионалне тајне, односно свих оних података са којима се лице за заштиту података сусретне у обављању функције. Сматрамо да се ова обавеза не гаси ни престанком рада, већ мора трајати неограничено, будући да се једино на тај начин може очувати интегритет и поверљивост података и приватност грађана. О овој чињеници треба водити рачуна већ приликом закључивања уговора са лицем задуженим за заштиту података или доношењем одлуке о именовану, где треба предвидети клаузулу поверљивости и санкције за њену повреду, независно од законских одредби.

7. Слични институти у вези са лицем за заштиту података о личности

И поред специфичног положаја и улоге, у пракси постоји могућност да дође до конфузије између ове и сличних функција у области заштите података. Пре свега, може доћи до мешања лица за заштиту података и тзв. „представника“, будући да поједини руковооци и обрађивачи имају обавезу именовања и овог лица. Представник може бити физичко или правно лице које има пребивалиште, односно седиште на територији Републике Србије, а које је одређено од стране иностраног руковооца или обрађивача да их представља у погледу њихових обавеза у вези са Законом о заштити података о личности.²⁹ Наиме, одредбе Закона о заштити података о личности примењују се и у случајевима обраде података лица која имају пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, а руковалац/ обрађивач немају седиште/ пребивалиште/ боравиште на њеној територији, под условом да су радње обраде у вези са понудом робе односно услуга лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије или се односе на праћење активности лица на тој територији. У овим случајевима, руковалац или обрађивач имају дужност одређивања представника на територији Републике Србије. Овај

²⁷ Радна група члана 29, Смернице о лицима за заштиту података, стр. 13-14.

²⁸ Одлука Saxon LAG, no. 9 Sa 268/18 од 19.08.2019. год. Текст одлуке на енглеском језику доступан је на: https://iapp.org/media/pdf/resource_center/eng_german_decision1.pdf, приступ 03.06.2020.

²⁹ Вид. чл. 4, ст. 1, тач. 17, Закона о заштити података о личности.

представник представља референту тачку за контакт са лицима на које се односе подаци о личности, па у том смислу није истоветно лицу за заштиту података и треба га од њега разликовати и поред неки сличних елемената (обавеза објављивања контакт података лица које обавља функцију, сарадња са Повереником, давање мишљења, итд.). Сматрам да једно лице не може истовремено да обавља улогу представника и лица за заштиту података о личности, због забране сукоба интереса потоњег, до чега се врло лако може доћи у овој ситуацији.

Једно од занимљивих питања које се јавило у пракси јесте да ли адвокати могу да буду одређени као лица за заштиту података. Адвокатура се одређује као независна и самостална служба пружања правне помоћи физичким и правним лицима,³⁰ што ствара основ да адвокати могу обављати улогу лица за заштиту података.

Дискусија се јавила у вези са институтом „неспојивости послова“. Тако, адвокат не сме да се бави пословима који су неспојиви са угледом и независношћу адвокатуре, а уз то не може ни имати другу регистровану самосталну делатност.³¹ Имајући у виду положај адвоката, са једне стране и улогу лица за заштиту података, које треба самостално да обавља послове, а може да буде одређено и ван организационе структуре руковоаца или обрађивача, сматрам да су адвокати могу да обављају ову функцију. Иако се код Повереника мора регистровати лице за заштиту података, у случају адвоката то не би представљало самосталну делатност, будући да они пружају различите видове правне помоћи, а ово је само један од њих.

На таквом становишту је и Управни одбор Адвокатске коморе Београда, који је изразио мишљење да адвокат може да буде одређен као лице за заштиту података о личности, имајући у виду да Закон о адвокатури, Статут и Кодекс професионалне етике не прописују да је обављање послова лица за заштиту података о личности неспојиво са адвокатуром.³²

8. Закључак

Креирање новог нормативног оквира у области заштите података о личности у Републици Србији увело је у домаћи правни систем нова начела, права грађана и институте. Грађани су стекли могућност да активније делују на плану заштите њихових података о личности, чиме штите своју приватност и интегритет. Са друге стране, привредни субјекти и органи власти добили су нове задатке и дужности у свом пословању који се тичу пажљивијег поступања према подацима грађана. Нови институти теже да задовоље потребе грађана и лакше остваривање пословних процеса у новом пословном амбијенту и правном окружењу.

Један од нових института који олакшава остваривање права грађана, али уједно помаже привредним субјектима да уреде и ускладе своје пословање са новим законодавним оквиром јесте институт лица за заштиту података о личности. Ово

³⁰ Чл. 2, ст. 1, Закона о адвокатури, „Сл. гласник РС“, бр. 31/2011 и 24/2012.

³¹ Вид. чл. 21, Закона о адвокатури.

³² Адвокатска комора Београда, Адвокат може бити лице за заштиту података о личности, доступно на: <http://akb.org.rs/vesti/advokat-moze-biti-lice-za-zastitu-podataka-o-licnosti/?script=lat>, приступ 07.02.2020.

лице не преузима одговорност за обраду која остаје на руковацу, али му помаже да смањи ризике и прилагоди своје деловање новим стандардима приватности. Имајући у виду да је реч о младој појави у домаћем правном систему, мора се сачекати одређено време како би се друштвени актери упознали са постојањем овог лица и преко њега остваривали своја права.

Значај овог лица лежи у чињеници да је оно обавезно за појединце субјекте (органе власти, организације које обављају систематски надзор) док је за друге само могућност, али вредна прилика која може пружити бројне бенефите код усаглашавања са новом нормативом и спречити плаћање високих казни. Због тога, потребно је ширити свест о улози и значају овог лица и радити на већем увођењу у пословне процесе што ће створити бољи пословни и друштвени амбијент.

ЛИТЕРАТУРА

Књиге и чланци

- Андоновић Стефан, *Заштита података у електронској јавној управи у Републици Србији – правни аспекти*, докторска дисертација, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд 2019,
- Андоновић Стефан, „Обавеза именовања лица за заштиту података у органима управе“, *Савремена управа*, бр. 4-5/2019, Београд 2019,
- Diligenski Andrej, Prlja Dragan, Cerović Dražen, *Pravo zaštite podataka – GDPR*, Institut za uporedno pravo, Београд, 2018,
- Krivokapić Danilo, Adamović Jelena, Tasić Dunja, Petrovski Andrej, Kalezić Petar, Krivokapić Đorđe, *Vodič kroz Zakon o zaštiti podataka o ličnosti i GDPR – tumačenje novog pravnog okvira*, Misija OEBS i SHARE fondacija, Београд, 2019
- Lambert Paul, *Understanding the New European Protection Rules*, Taylor & Francis group, 2018,
- Лилић Стеван, *Управно право и Управно процесно право*, Београд 2013,
- Prlja Sanja, „Pravo na zaštitu ličnih podataka EU“, *Strani pravni život* 2018/1, Београд 2018,
- Радна група члана 29, *Смернице о лицима за заштиту података*, 16/ЕН, WP 243 rev. 01, 2016.

Прописи

- Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 97/2008, 104/2009, 68/2012 и 107/2012,
- Закон о заштити података о личности, „Сл. гласник РС“, бр. 87/2018,
- Закон о запошљавању странаца, „Сл. гласник РС“, бр. 128/2014, 113/2017, 50/2018, 31/2019,

Општа уредба о заштити података ЕУ - Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council on the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data and on the Free Movement of such Data, and Repealing Directive 95&46EC (General Data Protection Regulation), od 27. 04 2016

Stefan Andonovic, PhD

Research associate, Institute of Comparative Law Belgrade

DATA PROTECTION OFFICER IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The reform of the legislation in the field of personal data protection in the Republic of Serbia has brought with it new legal institutes. One of the new ones is the function of data protection officer (DPO). Designation of DPO in some situations represents an opportunity, but in others constitutes an obligation. Having in mind that this institute did not exist in the previous normative practice in the Republic of Serbia, this paper examines the status, role, powers, tasks and other elements of importance for performing this function. Although it is primarily focused on the legal system of the Republic of Serbia, the argumentation in the paper is based on the opinions of relevant bodies in the field of data protection at the level of the European Union and its regulations. In appropriate places, the author pointed out possible ways of applying the once insufficiently clear provisions, as well as examples from foreign case law. In addition to theoretical views, the author presents the practical application of the provisions of the law regarding the person for personal data protection, which can be a significant tool in achieving the legality of processing and protection of privacy of persons whose data are processed.

Keywords: privacy, right to personal data protection, personal data, data protection person.